

PREDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI I ZDRAVLJU NA RADU*

Član 1

U Zakonu o zaštiti i zdravlju na radu* („Službeni list Crne Gore", br. 034/14, 044/18 i 084/24), u članu 2 stav 1 poslije riječi „podrazumijeva“ dodaju se riječi: „pravila, načela, postuke, aktivnosti za“.

Član 2

Poslije člana 3 dodaje se novi član koji glasi:

3a

„Obilježavanje Nacionalnog dana zaštite i zdravlja na radu

Nacionalni dan zaštite i zdravlja na radu, obilježava se u Crnoj Gori 28. aprila.

Uslove, program i način obilježavanja Nacionalnog dana zaštite i zdravlja na radu propisuje organ državne uprave za poslove rada (u daljem tekstu: Ministarstvo).“

Član 3

U članu 8 stav 1 alineja 1 mijenja se i glasi:

- poslodavac je pravno lice, dio stranog pravnog lica ili preduzetnik, državni organ, organ državne uprave, služba Predsjednika Crne Gore, Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore, sud, tužilaštvo, fond, zavod, agencija, drugi organ, regulatorno i nezavisno tijelo, jedinica lokalne samouprave kao i fizičko lice u svojstvu investitora, koji zapošljava lice na osnovu ugovora o radu ili angažuje lice po bilo kom drugom pravnom osnovu;“

U stavu 1 alineja 4 mijenja se i glasi:

„- sredstvo za rad je svaka oprema za rad, postrojenje, mašina, oprema, instalacija, alat, drugo oruđe za rad, konstrukcija za kolektivnu zaštitu i zdravlje zaposlenih, pomoćna konstrukcija koja se privremeno koristi za rad i kretanje zaposlenih i drugo sredstvo koje se koristi u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano sa radnim procesom;“

Član 4

U članu 9a poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Investitor je dužan da odredi koordinatora iz stava 1 ovog člana i u slučaju kada anagažuje samo jednog izvođača radova, a on angažuje ostale izvođače.“

Član 5

U članu 9b stav 2 alineja 1 poslije riječi „smjera“ dodaju se riječi: „i prirodnog smjera“
Stav 3 briše se.

Član 6

U članu 9c stav 2 alineja 1 poslije riječi „smjera“ dodaju se riječi: „i prirodnog smjera“
Stav 3 briše se.

Član 7

U članu 10 stav 3 mijenja se i glasi:

„Pri izgradnji, rekonstrukciji, adaptaciji, sanaciji ili rušenju objekta, investitor je dužan da obezbijedi, a poslodavac koji izvodi radove dužan je da izradi plan mjera zaštite i zdravlja na radu.“

Član 8

Na početku člana 10a i stava 1 dodaju se riječi: „Investitor i“, a nakon riječi „poslodavac“ dodaju se riječi: „koji izvodi radove“.

Član 9

U članu 11 stav 2 poslije riječi „radu“ dodaju se zarez i riječi: „a koji je urađen od strane ovlašćenog pravnog lica ili preduzetnika i u rokovima koji su određeni posebnim propisom“.

Član 10

U članu 12 poslije riječi „izgrađenog“ dodaju se zarez i riječi: „adaptiranog, saniranog“.

Član 11

U članu 14 stav 3 poslije riječi „radne“ dodaju se riječi: „sredine i radne okoline,“.

Član 12

U nazivu člana 14a posle riječi „saradnja“ dodaju se riječi: „investitora i“
Na početku stava 1 dodaju se riječi: „investitor i“.

Član 13

U članu 17 posle stava 6 dodaje se novi stav koji glasi:
„Način i postupak procjene rizika propisuje Ministarstvo.“

Član 14

U članu 19 stav 5 mijenja se i glasi:
„Poslodavac je dužan da zaposlenog koji obavlja poslove sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom uputi na vanredni zdravstveni pregled prije isteka roka utvrđenog propisom iz stava 4 ovog člana, kada to ocijeni ovlašćena ustanova za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, poslodavac ili sam zaposleni.“

Član 15

U članu 20 stav 1 poslije riječi „kod zasnivanja radnog odnosa“ zamijenjuju se riječima:
„prije raspoređivanja na radno mjesto“.

Stav 7 mijenja se i glasi:

„Osposobljavanje zaposlenih poslodavac obavlja teorijski i praktično, koje po potrebi treba prilagoditi jeziku koji je razumljiv za zaposlene.“

U stavu 9 poslije riječi „člana“ dodaju se riječi: „i to najmanje jednom u tri godine za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizicima, odnosno pet godina za sva radna mjesta“.

Član 16

U članu 22 stav 2 poslije riječi „člana“ dodaju se riječi: „investitor i“.

Član 17

U članu 25 stav 1 poslije riječi „osposobljavanja“ dodaju se riječi: „i usavršavanja“.

U stavu 2 poslije riječi „osposobljavanje“ dodaju se riječi: „i usavršavanje“.

Član 18

U članu 26 stav 2 briše se.

U stavu 3 riječi: „uređuje se kolektivnim ugovorom“ zamijenjuju se riječima: „propisuje Ministarstvo“.

Stav 4 briše se.

Član 19

U članu 30 stav 2 poslije riječi „radom“ dodaju se riječi: „i ne može da bude manja od 1% minimalne zarade na mjesečnom nivou“.

Član 20

U članu 31 stav 1 poslije riječi: „koje su“ dodaju se riječi: „posljedica više sile ili su“.

Član 21

U članu 39 stav 6 briše se.

Član 22

U članu 40 stav 1 tačka 14 briše se.

Član 23

U nazivu člana 41 riječ „Ovlašćenje“ zamijenjuje se riječima: „Uslovi za ovlašćenje“

Stav 3 poslije riječi „rada“ dodaju se riječi: „na predlog Komisije za utvrđivanje ispunjenosti uslova kod pravnog ili fizičkog lica za obavljanje stručnih poslova zaštite i zdravlja na radu.“

Poslije stava 3 dodaju se dva nova stava koja glase:

„Komisija iz stava 3 ovog člana ima pet članova, koji su službenici Ministarstva.

Članovi Komisije i sekretar iz stava 4 ovog člana imaju pravo na naknadu za rad, u skladu sa zakonom“.

U stavu 5 broj „4“ mijenja se i glasi „6“.

U stavu 6 broj „4“ mijenja se i glasi „6“.

U stavu 8 broj „7“ mijenja se i glasi „9“.

Član 24

U članu 45 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Pravno lice ili preduzetnik koji obavlja poslove iz stava 1 ovog člana dužno je da dostavlja podatke o istim shodno zaključenim ugovorima iz člana 47 ovog zakona, i da te podatke obezbjeđuje na zahtjev i mjesečno, a za svaku kalendarsku godinu najkasnije do 28. februara naredne godine.“

Član 25

U članu 49b stav 1 alineja 3 poslije riječi „održavanje“, dodaju se riječi: „adaptacija, sanacija“.

Član 26

U članu 49c stav 1 poslije alineje 8 dodaje se nova alineja koja glasi:

„-mjeru zabrane rada, sve dok se ne otklone nepravilnosti nastale u postupku izvođenja radova“.

Član 27

U članu 50 stav 1 poslije tačke 11 dodaje se zarez i nova tačka koja glasi:
„12) način vođenja evidencije.”

Član 28

U članu 53 stav 1 poslije riječi „mjerama“ dodaju se riječi: „i standardima“, a riječi: „inspekciji zaštite i zdravlja na radu“ zamjenjuju se riječima: „Inspekciji zaštite i zdravlja na radu“.

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Inspekcijski nadzor nad radom ovlašćenih ustanova za zdravstvenu zaštitu zaposlenih, zdravstvenim nadzorom zaposlenih i kavalitetom zdravstvenih pregleda zaposlenih vrši Zdravstveno-sanitarna inspektor, preko zdravstveno-sanitarnih inspekcija“.

Član 29

Poslije člana 60b dodaje se novi član koji glasi:

„60c

Ovlašćenje Ministarstva

Ministarstvo će, u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti podzakonske akte, kojima će propisati:

- 1) metodologiju, način i postupak procjene rizika na radnom mjestu sa mjerama za otklanjanje rizika i obezbjeđivanje njihovog sprovođenja;
- 2) uslove koje mora da ispunjava pravno lice i preduzetnik u pogledu kadra; organizacije, tehničkih i drugih uslova iz člana 43 ovog zakona;
- 3) postupak i rokove periodičnih pregleda ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine;
- 4) vođenje evidencija iz člana 50 ovog zakona;
- 5) način i postupak osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad;
- 6) prava, obaveze i odgovornosti zaštite i zdravlja na radu koja treba urediti ugovorom o radu zaključenim sa zaposlenim.

O b r a z l o ž e n j e

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16, stav 1, tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, a u vezi sa članom 64 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da zaposleni imaju pravo na zaštitu na radu.

II. Razlozi za donošenje zakona

Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu („Službeni list Crne Gore", br. 034/14, 044/18 i 084/24) uređena su prava i obaveze poslodavca i zaposlenih u vezi sa zaštitom i zdravljem na radu, kao i mjere zaštite i zdravlja na radu i načela prevencije.

Pravo na zaštitu i zdravlje na radu, kao temeljno socijalno pravo zaposlenih, obezbjeđuje se i sprovodi u svim djelatnostima bez obzira na strukovnu, organizacionu i svojinsku formu subjekata, koji su nosioci ovih obaveza, kao i na sve zaposlene odnosno lica koja po bilo kom pravnom osnovu obavljaju rad za poslodavca ili koja kod poslodavca obavljaju rad radi osposobljavanja.

Poslijednje izmjene i dopune Zakona o zaštiti i zdravlju na radu konkretno su se odnosile na harmonizaciju regulative iz oblasti zaštite i zdravlja na radu sa pravnom tekovinom Evropske Unije, konkretno sa Direktivom Savjeta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja zaposlenih na radu (OJ L br. 183. od 29.6.1989) i Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 92/57/EEZ od 24. juna 1992. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, te su se na taj način stekli uslovi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu*, kojim se pored ostalog, stvorio zakonski osnov za donošenje brojnih podzakonskih akata iz ove oblasti, kojima se uređuju stručna pitanja, mjere zaštite i zdravlja na radu i načela prevencije.

Ubrzan proces napretka informacione tehnologije, savremenih tehnoloških procesa i novih šema rada, stvorili su uslove za izmjene i dopune Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u cilju bolje implementacije.

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu* su:

Kao jedan od uslova za pridruživanje, odnosno pristupanje Evropskoj uniji je ispunjavanje uslova u pogledu kvaliteta i konkurentnosti za tržišno poslovanje i istupanje na međunarodno tržište rada i očekivanje (vizija) da će se obezbijediti efikasnija zaštita i zdravlje na radu zaposlenih.

Imajući u vidu da je Zakon o zaštiti i zdravlju na radu u potpunosti usklađen sa svim relevantnim direktivama EU, izmjene su se odnosile na norme koje su direktno uticale na implementaciju navedenog zakona, konkretno brisanja oslobađanja od polaganja stručnog ispita za obavljanje posloa koordinatora u fazi izrade projekta i u fazi izvođenja radova, na način da je ostala samo mogućnost polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu, kao i brisanje oslobađanja od polaganja stručnog ispita za lica koja se bave poslovima zaštite i zdravlja na radu.

Pitanje predstavmika zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu, koje do dana današnjeg nije bilo uređeno Opštim kolektivnim ugovorom, kako je i propisivao Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, u skladu sa kolektivnim pregovaranjem dogovoreno je da se ovo značajno pitanje riješi podzakonskim aktom iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Takođe, u cilju bolje promocije i podizanja svijesti kako poslodavaca, tako i zaposlenih uvedeno je Obilježavanje Nacionalnog dana zaštite i zdravlja na radu.

Ostale korekcije konkretno su se odnosile na podizanje nivoa zaštite i zdravlja na radu u radnoj sredini odnosno radnoj okolini.

III. Usaglašenost sa Evropskim zakonodavstvom i potvrđenim Međunarodnim konvencijama

Usklađenost predloga zakona sa odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)

a) Odredbe SSP sa kojima se usklađuje propis:

Glava VI, Usklađivanje zakonodavstva, sprovođenje zakona i pravila konkurencije, član 79, Radni uslovi i jednake mogućnosti;

Glava VIII, Politike saradnje, član 101, Saradnja u oblasti društvene politike.

Usklađenost predloga zakona sa pravnim tekovinama Evropske unije

Usklađenost sa primarnim izvorima prava Evropske unije:

UFEU, Dio treći, Politike i unutrašnje mjere Unije, Glava X, Socijalna politika, član 151, član 153 stav 1 tač. 1 i 2, član 156 stav 1 tač. 2, 5 i 7.

Potpuno usklađeno

Povelja o osnovnim pravima Evropske Unije, Glava II Solidarnost, član 31 stav 1, Pravični i primjereni uslovi rada.

Potpuno usklađeno

Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije :

31989L0391

Direktiva Savjeta 89/391/EEZ od 12. juna 1989. godine o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja zaposlenih na radu (OJ L br. 183. od 29.6.1989).

Potpuno usklađeno

31992L0057

Direktiva Evropskog parlamenta i Savjeta 92/57/EEZ od 24. juna 1992. godine o minimalnim zahtjevima za zaštitu i zdravlje na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima.

Potpuno usklađeno

Usklađenost sa ostalim izvorima međunarodnog prava:

Evropska socijalna povelja, I Preambula, Dio I, stav 1 tač. 3 i 22, Dio II, Pravo na bezbjedne i zdrave radne uslove, čl. 3 i Pravo učešća u odlučivanju o radnim uslovima i radnoj sredini i njihovom poboljšavanju član 22.

Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, (član 23).

Međunarodni Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (čl.7 st.1 tač. b).

IV. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta zakonskih rješenja

Članom 1 Predloga Zakona, dopunjen je član 2 zakona gdje je predviđeno da se poslije riječi “podrazumijeva” dodaju riječi “pravila, načela, postupke, aktivnosti za”. Navedena izmjena izvršena je u cilju sveobuhvatnijeg proširenja definicije zaštite i zdravlja na radu.

Članom 2 Predloga Zakona, poslije člana 3 zakona dodat je novi član koji se odnosi na Obilježavanje Nacionalnog dana zaštite i zdravlja na radu, a koji će se obilježavati 28. aprila u cilju podizanja svijesti i promotivnih aktivnosti.

Članom 3 Predloga Zakona, u članu 8 stav 1 alineja 1 zakona je izmjenjena na način da se definicija poslodavaca formulisala drugačije i da se osim pravnog lica, dio stranog pravnog lica ili preduzetnika odnosi i na državni organ, organ državne uprave, služba Predsjednika Crne Gore, Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore, sud, tužilaštvo, fond, zavod, agencija, drugi organ, regulatorno i nezavisno tijelo, jedinica lokalne samouprave kao i fizičko lice u svojstvu investitora. Takođe, u istom stavu, definicija sredstava za rad je proširena u cilju boljeg razumjevanja iste, gdje je formulisana na način da sredstvo za rad je svaka oprema za rad, postrojenje, mašina, oprema, instalacija, alat, drugo oruđe za rad, konstrukcija za kolektivnu zaštitu i zdravlje zaposlenih, pomoćna konstrukcija koja se privremeno koristi za rad i kretanje zaposlenih i drugo sredstvo koje se koristi u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano sa radnim procesom.

Članom 4 Predloga Zakona, u članu 9a zakona, poslije stava 1 dodaje se novi član koji obavezuje investitora da odredi koordinatora iz stava 1 istog člana i u slučaju kada anagažuje samo jednog izvođača radova, a on angažuje ostale izvođače. Izmjena je izvršena u cilju zloupotrebe investitora u cilju izbjegavanja angažovanja koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu.

Članom 5 i 6 Predloga Zakona, član 9b i 9c stav 2 alineja 1 zakona, dopunjena je na način da se poslije riječi “smjera” dodaju se i riječi “prirodnog smjera”. Imajući u vidu da je dosadašnjim zakonskim rješenjem zakon pružao mogućnost oslobađanja od polaganja stručnog ispita, a da je ovim izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu izbrisana, da se ne bi vezali isključivo za tehničko - tehnološki smjer, ovom zakonskom odredbom data je i mogućnost licima koja su visoke stručne spreme prirodnog smjera da polažu stručni ispit za koordinatore u fazi izrade projekta i koordinatore u fazi izvođenja radova.

Članom 7 Predloga Zakona, član 10 zakona proširen je terminima “sanacija i adaptacija”, čime se opseg primjene mjera zaštite i zdravlja na radu proširuje.

Članom 8 Predloga Zakona, na početku člana 10a zakona dodaju se riječi: “investitor i” i riječi: “koji izvodi radove”, čime se preciziraju i dodaju obaveze investitoru.

Članom 9 Predloga Zakona, u članu 11 stav 2 zakona, dodate su reči „a koji je urađen od strane ovlaštenog pravnog lica ili preduzetnika i u rokovima koji su određeni

posebnim propisom“. Ova izmjena je uvedena kako bi se osiguralo da svi zahtjevi za sertifikaciju i provjere budu ispunjeni od strane kvalifikovanih i ovlaštenih lica, čime se povećava zaštita i zdravlje zaposlenih.

Članom 10 Predloga Zakona, u članu 12 zakona, dodate su riječi „adaptiranog, saniranog“ posle „izgrađenog“, čime se proširuje obuhvat zakonskih odredbi na sve vrste objekata koji su predmet zaštite i zdravlja na radu, osiguravajući da se svi objekti, bez obzira na fazu, podvrgnu propisanim mjerama zaštite i zdravlja na radu.

Članom 11 Predloga Zakona, u članu 14 zakona, dodate su riječi „sredine I radne okoline“ posle „radne“, u cilju usaglašavanja sa terminologijom relevantnih i implementiranih Direktiva EU, koje tretiraju ove specifične oblasti.

Članom 12 Predloga Zakona, u nazivu člana 14a zakona, dodate su riječi „investitora i“ poslije „saradnja“, a na početku stava 1 dodate su riječi „investitor i“, čime se precizira ko su subjekti koji su obavezni da učestvuju u sprovođenju mjera zaštite i zdravlja na radu.

Članom 13 Predloga Zakona, u članu 17 zakona, dodaje se novi stav koji se odnosi na procjenu rizika, čime se propisuje da način i postupak procjene rizika definiše organ državne uprave nadležan za poslove rada. Ova odredba je ključna za unapređenje zaštite i zdravlja na radu i omogućava sistematičniji pristup identifikaciji i upravljanju rizicima i stvara infrastrukturni temelj za dalju razradu ove tematike .

Članom 14 Predloga Zakona, u članu 19 zakona, stav 5 je izmijenjen tako da poslodavac ima obavezu da zaposlenog koji obavlja poslove sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom, uputi na vanredni zdravstveni pregled. Ova izmena je važna za prevenciju potencijalnih zdravstvenih problema zaposlenih i osiguranje njihove dobrobiti.

Članom 15 Predloga Zakona, u članu 20 zakona, dodate su riječi „raspoređivanja na svoje radno mjesto“ posle reči „prije“, što dodatno naglašava obavezu poslodavca da osposobi zaposlene prije nego što započnu sa radom na određenim pozicijama.

Članom 16 Predloga Zakona, u članu 22 zakona, dodate su riječi „investitor i“ u stavu 2, čime se dodatno naglašava odgovornost investitora u vezi sa sprovođenjem mjera zaštite i zdravlja na radu.

Članom 17 Predloga Zakona, u članu 25 zakona, dodate su riječi „i usavršavanja“ poslije „osposobljavanja“, čime se osigurava kontinuirano obrazovanje i obuka zaposlenih u oblasti zaštite i zdravlja na radu.

Članom 18 Predloga Zakona, u članu 26 zakona, stav 2 i 4 su izbrisani, a stavu 3 dodata je riječi „ministarstvo“. Ova izmjena omogućava jasniju regulativu i olakšava sprovođenje propisa kroz uređenje ovog pitanja podzakonskim aktom.

Članom 19 Predloga Zakona, u članu 30 zakona, dodate su riječi „i ne može da bude manja od 1% minimalne zarade na mjesečnom nivou“. Ovom izmjenom se unapređuje ekonomska sigurnost zaposlenih i osigurava da se poštuju minimalni standardi.

Članom 20 Predloga Zakona, u članu 31 zakona, dodate su riječi „posljedica više sile ili su“ posle riječi „koje su“, čime se jasno definišu situacije u kojima se osigurava zaštita zaposlenih.

Članom 21 Predloga Zakona, u članu 39 stav 6 zakona je izbrisan, čime se eliminiše mogućnost oslobađanja od polaganja stručnog ispita, shodno praksi zemljama u regionu i pokazatelju mogućih zloupotreba.

Članom 22 Predloga Zakona, u članu 40, stav 1 tačka 14 zakona je izbrisana.

Članom 23 Predloga Zakona, riječ „Ovlašćenje“ u nazivu člana 41 zakona zamenjuje se riječima „Uslovi za ovlašćenje“. Ova izmjena jasno ukazuje na svrhu ovog člana.

Članom 24 Predloga Zakona, u članu 45 zakona, dodaje se novi stav koji propisuje obavezu pravnog lica ili preduzetnika da dostavlja podatke nadležnom organu o angažovanju, čime se povećava transparentnost i odgovornost.

Članom 25 Predloga Zakona, u članu 49b, stav 1 alineja 3 zakona, dodate su riječi „adaptacija, sanacija“, čime se proširuje obuhvat mjera koje se primijenjuju.

Članom 26 Predloga Zakona, u članu 49c, dodaje se nova alineja koja propisuje mjeru zabrane rada dok se ne otklone nepravilnosti, čime se osigurava zaštita i zdravlje zaposlenih.

Članom 27 Predloga Zakona, u članu 50 zakona, dodaje se nova tačka koja se odnosi na način vođenja evidencije, čime se unapređuje administrativna regulativa.

Članom 28 Predloga Zakona, u članu 53 zakona, dodate su riječi „i standardima“ posle „mjerama“. Ova izmjena ukazuje na potrebu praćenja standarda.

Članom 29 Predloga Zakona, poslije člana 60b dodao se novi član u cilju kreiranja osnova za sve podzakonske akte koji prate predmetni zakon.